

Ix-Xogħol ta' Francis Berry

Xeħta Għida fil-Letteratura Ngliża

Lehma — immaġinazzjoni, u setgħia fuq il-kliem — f'dawn qiegħida s-saħħa u l-qawwa tal-poezija u s-siwi ta' poeta għandu jitqies minn kemm ihaddem dawn it-tliet kwalitajiet mhux fi b'cejjeċ 'l hawn u 'l hemm imma fix-xogħol tiegħu f'daqqa. Ix-xogħol ta' Mr. Berry li deher s'issa qiegħed fit-tliet kotba, "Gospel of Fire" "Snake in the Moon" u "The Iron Christ" u poezija oħra "Spain 1939" li dehret fin-numru tar-rebbiegħa, "The Wind and The Rain". F'dawn it-tliet kotba li jiena qegħidt kif deħru, wieħed wara l-ieħor, naraw kif kibru u twessgħu f'ruħ li taf tassew tħoss it-tliet kwalitajiet fuq imsem-mija.

'The Gospel of Fire' deher fl-1933 meta l-kittieb kien għad għandu sittax-il sena: jidher li l-id li qiegħida tikteb għadha żgħira imma jidher ukoll li l-ħarsa tal-kittieb fuq id-dinja ta' madwaru hi kollha kemm hi tiegħu. U kif fix-xagħri, għalina għeri għal kollox, il-kaċċatur jilmah l-għazziela ħafifa, hekk ukoll il-poeta jilmah kullimkien sbuħija li aħna qatt ma konna noħolmu. Hemm bżonn l-għajnuna, l-istimulu tal-poeta u tal-pittur biex iġegħilna naraw is-sbuħija tal-forma u l-lwien tal-ħolqien. Fix-xogħol ta' Francis Berry *hemm* dan l-istimulu: dan hu n-nar tal-vangelu tiegħu. Francis Berry m'għandux bżonn, bħal poeti Maltin, imur lejn is-siġar u l-għoljiet u s-sħab għall-ispirazzjoni. Kollox hu għalih soġġett tal-poezija: belt ingliża mitfugħa fil-ħemda ta' nhar ta' Hadd fil-għaxija, Lampost, baħri xli u m'cercer jigr mat-triqat—fuq dawn jikteb, jew aħjar kiteb meta kien għadu żgħir u tuqhom kellu ħila jitta' d-dawl u l-qawwa tal-poezija li ma jstgħux jiġu biss ħlief minn ruħ poeta. Din il-ħila li jara s-sbuħija fejn donnha mhix hi don tal-poeta. Imma l-lehma weħidha mhix biżżejjed: trid ukoll l-immaġinazzjoni, jew kif kien isejjaħlu Coleridge, il-*feeling*. Lehma weħidha tagħtina poezija deskrittiva, niexfa u bla ħajja: lehma u mmaġinazzjoni flimkien jerfgħu l-poezija barra ż-żmien u jagħtuha xeħta u lewn dejjema, u hawnhekk hi l-immaġinazzjoni ta' zagħżuġħ, kollha tama u ħajja li tħares fuq id-dinja. Fejn il poeta kbir Ingliż tal-lum, T. S. Eliot ma jarax ħlief :

The burnt out ends of smoky days
The smell of stake in passage ways,

il-poeta żaġġuġħ jara :

Houses late erected
Embered in the green,
Red bricks reflect^{ed} flushed in slanting rays
Of setting sun.

It-tfajla li naraw kull fil-ghodu sejra l-uffiċċju hi għalih
mimlija poezija daqs in-nisa msemmija tal-Qedem :

She seemed Diana running through the woods.
She seemed the primal Eve reclining in
A paradisa glade, her golden flesh
Glinting in the sun, her body, thighs and arms
Divinely shaped, and in her hand she holds
The fruit, the tempting fruit, and offers it
To Man. Dido she seemed, all beauty bare
Upon the storm-lashed shore willing full half
Her mighty love to leave her stricken breast
And occupy Aeneas. She Cleopatra seemed
Radiant in undulated barge.

Hadid u magni ma jezistux biss biex niddubbaw bihom u
nishtuhom; il-karozza hi miraklu :

Streamlined aluminium chastity—
O Artemis of the Great West Road,
Shifting silver secrets as she flies.
Her tonneaux like the breasts of foam-born
Cythereaur furnaced in the factory.
Wheelwings Juno-wristed : O miracle
Of man-made majesty.

Id-dinja tal-lum—il-ħajja mgħaġġla kif ngħixuha llum bil-
magni—u l-gazzetti u xiri u bejgħ—dawn kollha huma biċċa
mis-sensazzjoni poetika tal-kittieb. Hawn il-magna tar-ritratti :

The camera with his artistic chivalry
Gives me his piercing flash of focus rapture :
Though you adorn an opening sheet
Of an illustrated social weekly,
Advertising underwear,—
However mean the purpose of that poise
Now I admire the camera's darting fire
That shook the hot heart of the universe
And gave its bodied beauty
In a bare instant.

Dan iġegħilna ninsew ix-xeñña u s-serq u r-registri.

And if I meet that rotund business man,
I'll say You surely advertize
Not corset-wear but Paradise!

L-essenza, il-qalba tar-Romantiċismu hi din il-hila li tħares fuq dinja qadima b'għajnejn ġodda: dan hu li ġieghel lill-professur Wilson Knight, kritiku famuż ta' Shakespeare jara fix-xogħol ta' Berry il-bidu ta' Romantiċismu ta' xeñña ġdida fil-letteratura Ngliza.

Mat-tieni ktieb "Snake in the Moon", il-lehma titwessa': mhux iżjed id-dinja ta' barra daqs kemm ruñu stess tinteressa l-poeta. Hawn hi l-mistqarrija tiegħu:

You ask what I would be?
I would be a rocket
All power compressed into a little socket.

But lit by a Lady's hand
Gently, the taper trying
Then applying
Light.

Il-"compressed power" turi l-imħabba għal hajja mgħaġġla u mħabbta tan-Nordiči: il-"lady's hand" turi li l-kittieb issa stenbaħ għal xi haġa ġdida: is-sess u l-imħabba. L-għaġeb issa hija Ēva, il-vini tagħha:

Quicksilver injected into limestone
Swerving and sizzling with a droning fury
Like that singing insect called mosquito
Singing, winging, ringing in the aurnal orifice.
Or like the road-drill spirting sperm through concrete,
Screeching exilirtic through a grinding surface—
Such were Eve's veins.
Magnetic wires twisted by turbines
Lacing and lashing her flesh in livid ecstasies.

U l-"Virgin under the Moon":

Passive
As the sacred walls of Troy
Against Achean attackers.

Ma' dan kollu l-poeta qatt ma jinsa li kull ma jiġi maż-żmien, maż-żmien ukoll jintemm:

Love Dies:
There's skull beneath the skin,
No eyes—but hollows gape and hideous is
The skeleton.

Dawn bis-sbuhija tagħhom pagana kienu jiġbdu u jhajru lil dan iż-żagħżuġ. Jistgħu jidhru għal xi hadd iktarx lussusi imma warda mhix inqas sabiħa għax velenuża. Il-poezija hi dak li tagħmilha: taħbat fil-moħħ kif ġebba taħbat f'għadira; il-mewġ li tħarrek jitwessa' f'ċirkijiet li kull ma jmur jitwessgħu. Hekk iġħid Aldous Huxley. It-tifsir ta' poezija jiddependi mill-hila tal-qarrej: iktar ma tkun wiesgħa l-viżjoni iktar tisser għalih il-poezija. Din il-preokkupazzjoni bis-sess, ta' Francis Berry tissimbolizza ħafna fiwejjeġ: mhux biss il-ġibda tar-raġel għal mara u tal-mara għar-raġel — imma wkoll il-ġibda tal-Vant u l-Punent, it-Tajeb u l-Ħażin — l-Imġħoddi u l-Prezent — kwazi dak kollu illi moħħ miftuħ jista' jimmaġina.

"The Iron Christ" u "Spain 1939" huma l-aħħar kitbiet li dehru minn id Berry. Issa l-poeta jilhaq b'imħabtu in-nies kollha u jibda, bħal Shelley, jinteressa ruħu fihom. Hu jfakkar il-ġlied kollu tagħhom fil-waqt li juri dejjem dinja aħjar. U għalhekk "The Iron Christ" hi l-poezija waħdenija ta' żmenijietna fuq il-gwerra li tinzel 'l isfel. In-nies tal-Arġentina u taċ-Ċili sa jibdew jitqabdu: fil-ħidax-il-siegħa jieqfu u bil-balal u l-kanuni jagħmlu Kristu tal-Ħadid fuq l-iġbla ta' bejniethom — għelm u garanzija ta' paċi dejjiema. Hawn deskrizzjoni ħajja ta' Nazzjon li tqum għat-taqbid:

People turn like tides to speeches, move
More quickly, blood in tension, hope of change
To purpose, promise of heroic blush.
Masses pool town squares in swords, relief
Translates a sacred wish to words: 'To kill,
Assert the fist—to kill—to crown the race
With virile name, we'll kill, embrace the iron
Of gun or helmet, rejoice in pounding loins
Of squat-mast battleship.

U għandna wkoll mifrux quddiemna l-għaliex ta' dan kollu — l-għaliex tal-gwerra:

Agony, frustrations, lonely hours,
Drowned hope, the many omens shouting Yield,
Withered understandings, throat sob at night,
Unforgiving tortures, need resolve.
So wars come.
No other way than this? With lighted eyes
Be dishonest, be the virile child.
Drug disappointment with a warrior poise.

U b'kuntrast il-poezija tispiċċa b'dehra ta' paċi li tiġi mill-Paċi :

And then over the clear horizon came the rising sun, shaping itself bigger and clearer and fresher in the air. Expanding in yellow radiance he asserted morning glory, so majestically he moved up. Kingly joy. He marshalled like mellow cadences his beams on the snow, directing wild light in a rich deploy which startled condors (who had already had a bad night) into the air. The long, pale, but warming, rays struck a Lapland brilliance, a casket glitter, on that weary snow world, so high, high up, so that the ice began to gleam, and the men of Argentine and the men of Chile embraced each other, the light in their eyes. In ever swelling Andean pride the sun rose and focussed on the Christ. The beams embroidered on his massive dark mouldings, playing caresses on his thighs, flooded his chest, burnished: and last the sun looked into the Iron Christ's eyes, and on the balls fixed a mild blaze.

Fi "Spain 1939" li dehret qabel dil-gwerra, il-kittieb ra minn qabel din it-taqbida li tagħha aħna xhieda llum: il-glieda bejn il-Kristu u l-Faxxist li hemm f'kull wieħed minnha :

In you lives a Fascist and a Christ :

Flares up the Fascist when you thrill at mid-Night rumble of artillery.

Aħna issa rajna l-lehma tal-poeta tinfirex mil-Lampost tal-belt ċkejna tiegħu sa fuq ir-ruħ imħawda ta' l-Ewropa. Imma l-lehma u l-immaginazzjoni wehldhom ma jagħmlux il-poezija: hi l-espressjoni, dik is-setgħa fuq il-kliem li gġiegħel lil poeta jurina dak li jkun ra u fass hu stess. Kif ghiedna hemm ċerta qawwa u saħħa fil-poezija ta' Francis Berry li mhux la kemm tagħlaqha bejn l-erba' hitan ta' l-istanza. Għalhekk il-biċċa kbira tal-poezija tiegħu hi miktuba fi *blank verse* jew *verse libre*. "The Iron Christ" miktub biċċa proża u biċċa poezija: il-kwalità sew tal-proża kemm tal-poezija tidher ċar mill-bćejjeċ li għibna hawn fuq. Bħal kull poezija tajba x-xogħol ta' Berry trid taqrah iġħajjat biex toħroġ is-sbuħija tiegħu kollha: il-poezija u s-seher huma bħal xulxin: it-tnejn trid iġħajjathom biex jaħdmu.

ANTON CALLEJA.